# KURJER ZAGŁĘBIA

Egzemplarz obowiązkowy

Dziennik bezpartyjny polityczno-społeczno-literacki. Wychodzi codziennie w godzinach rannych z wyjątkiem dni poświątecznych.

PRZEDPŁATA „Kurjer Zagłębia“ kosztuje w Sosnowcu z odnoszeniem rocznie mk. 1800, półrocznie 900 kwartalnie mk. 450, — miesięcznie mk 150. pocztą mk. 175. — Za terminowy druk ogłoszeń, komunikatów ofiar administracja nie odpowiada.

OGŁOSZENIA. Za jeden wiersz nonparelowy lub jegomiejsce na I-ej stronie Mk 50 w tekście Mk 60 po tekście reklamy Marek. 30 Zwyczajne marek 25. Drobne: 5 Marek. za wyraz najmniej marek 30. Dla zagranicznych 100% drożej.

Adres Redakcji i Administracji: SOSNOWIEC, ulica Dęblińska Nr 1

Adres dla depesz: „KURJER“ — SOSNOWIEC

Administracja otwarta od 9 rano bez przerwy do g. 7 wiecz W niedzielę i święta od 8 do 10 r.

W sprawach redakcyjnych redaktor przyjmuje interesantów tylko od 11—1 w poł. i od w 5—6

PRENUMERATĘ I OGŁOSZENIA przyjmują Kantory własne oraz Księgarnie w Zagłębiu Tow. Akc. „Reklama Polska“ w Warszawie i wszystkie Biura ogłoszeń w kraju i zagranicą.

Cena pojedyńczego egzemplarza **mk. 8.00** (Na G. Śląsku **30 fen.**) SOSNOWIEC czwartek dnia 1 września 1921 roku Nr. 195 Rok XV



## Ostatnia instancja.

Spór zaciekły o prawa do ziemi śląskiej, który już tyle krwi polskiej kosztuje, z forum Rady Najwyższej przeniesiono na forum Rady Związku Narodów.

Walka otwarta pomiędzy Francją, a Anglją, w czasie której pominięto zupełnie głos ludu, którego losy mają być zdecydowane, zlekceważono traktat wersalski, zignorowano wynik plebiscytu, który wszak decydować miał o losach ziemi górnośląskiej — stała się obecnie walką zakulisową, do której mobilizują obie strony swych adherentów. Zakulisowa kampanja prowadzona jest cicho, umiejętnie i planowo. Ani Polska, ani Niemcy nie mają tu już nic do powiedzenia... Lojalność p r z e d e wszystkiem.

Rząd angielski, pozornie, zdawaćby się mogło objektywnie obecnie ujmujący sprawę(?), i teraz postarał się, aby Quinones de Leon zrzekł się referatu sprawy górnośląskiej, a życzenie Wielko-Brytanji jest dla Hiszpanji z wielu względów... rozkazem.

Referat objął ambasador japoński Yshii, (szkoda że nie przedstawiciel wysp Fidżi). Anglja skaptowała sobie też.. Chiny i Brazylję, nie licząc dotychczasowych jej zwolenników, a właściwie politycznych.. wasali. „All right!... very well!! Interes dobrze idzie. Mimo zapewnień referenta o bezstronności w ujęciu zagadnienia górnośląskiego, dotychczasowy układ sił i dwuch zarysowywujących się obozów przeciwnych, stających w szranki do rozstrzygającej kampanji, jest nadto widoczny, by można było mieć wiele złudzeń, że czynnik bezstronności w obradach weźmie górę. Niemcy mają być ewentualnie zawezwane do... „przedstawienia swego poglądu w sprawie G. Śląska“, zaś Polska, jak głoszą depesze, powinna... „złożyć dowód swej ufności do Rady Ligi Narodów, ograniczając się tylko do .. wyłożenia swego punktu widzenia, jako strony, wiodącej spór“(!) .. A więc Polska oddać się winna błogiej nadziei, że zatryumfuje sprawiedliwość.

Przysłowie jednak mówi: „Nadzieja jest matką... niemądrych dyplomatów“, a przysłowia wszak są — mądrością narodów...

Tymczasem na G. Śląsku bojówki niemieckie pracują dalej, robotników i górników polskich wydala się nadal, terror niemiecki kwitnie, a prasie polskiej — zamyka się usta, zawieszając pisma polskie na kilka dni...

W Berlinie, w c z a s i e „Dnia żołnierza frontowego“, święta reakcji monarchistycznej, mówi się otwarcie o... odwecie, do którego potrzeba znacznych funduszów na odbudowę—tanków, floty powietrznej i artylerji...

W czasie, gdy w Niemczech odbywa się koncentracja sił nacjonalistycznej reakcji — u nas widzimy strejki i rozgardjasz.

I na tem tle odbyć się ma ostatecznie tragi-komedja, w reżyserji której domi nujący głos ma — Wielko-Brytanja.

Faktów wyprzedzać nie należy, przyszłość najbliższa pokaże, jak wygląda sprawiedliwość aeropagu sędziów świata.. Czekajmy, a wkrótce usłyszymy wyrok w ostatniej instancji...

Ale że wyrok bezstronny nie będzie, o tem coś mówią jaskółki berlińskie i londyńskie...

*i. st.*

## „Wasil Wysziwanyj“ i nowe plany monarchistów ukraińskich.

W tych dniach donosił nasz korespondent z Wiednia, że w tamtejszych a także i berlińskich kołach ukraińskich zauważyć się daje zwiększony ruch monarchiczny i zajęcie się osobą arcyksięcia Wilhelma Habsburga — „Wasyla Wysziwanego“. Wiedeńskie koła ukraińskie utrzymywały, że Wasil Wysziwanyj znajduje się w ścisłych stosunkach z monarchistami rosyjskimi, niemieckimi i austrjackimi, korzystając w szerokim stopniu z ich poparcia materjalnego i moralnego. Opowiadano również, że agitacja na jego korzyść wśród ludności Ukrainy cieszy się wielkiem powodzeniem.

Wszystkie te informacje naszego korespondenta wiedeńskiego potwierdza ukraińska prasa lwowska. „Ukraińskij Wistnik“ komunikuje, że w prawicowych kołach ukraińskich na emigracji panuje wielkie ożywienie. Główną osobą, dokoła której wszystko się grupuje, jest pułkownik Wasil Wysziwanyj. Mówi się o utworzeniu nowego wszechukraińskiego centrum politycznego, a nawet rządu.

Kierownictwo spoczywa w rękach Czikanienko. Znamiennym jest, że nie bylejaką rolę w tej sprawie odgrywa b. premjer ukraińskiej R z p l. Ludow., Andrzej Lewickij. Czynne są tu również szerokie koła emigracji ukraińskiej“.

Lwowski organ ukraińskiej soc. — dem. „Wpered“ również potwierdza przytoczone przez nas szczegóły: „Wysziwanyj spędził niedawno kilka tygodni w Monachjum. gdzie agitował przeciw b. hetmanowi Skoropadskiemu razem z grupą monarchistów rosyjskich i niemieckich i towarzystwem angielskim“ Odrodzenia ekonomicznego Rosji“.

Wspólnie ze swymi zwolennikami Wysziwanyj założył „Generalnu Uprawu Wilnogo Kazactwa“, do której weszli: on, jako prezes i członkowie Botienko, Połtawiec, Ostranica i Poletika. Wysziwanego popierają również ukraińcy galicyjscy w Wiedniu; w Tarnowie ma on osoby zupełnie sobie oddane.

Plany Wysziwanego są następujące: pochód na Ukrainę i ugruntowanie hetmańszczyzny. Po kilku latach ma być zwołana konstytuanta, jednakże ze zgóry narzuconym ustrojem monarchistycznym. „Jeneralna Uprawa“ zwołuje podobno zjazd narodowy w.. Niemczech. Na zakończenie „Wpered“ komunikuje, że ajenci „Uprawy“ zawarli podobno porozumienie ze współpracownikiem Wrangla, jen. Slasaczewym, zapewniając sobie wzajemne poparcie“!

(*Respress*).

## Ósma czy dziewiąta rano?

Czytamy w „Kur. Porannym“: Zbliża się dzień, kiedy nasze dzieci pójdą do szkoły.

I znowu powstaje zapytanie—dla wielu rodziców wprost tragiczne—na 8, czy 9 rano mają być dzieci w szkole?

Biurokracja galicyjska zaprowadziła godzinę 8 rano, jako termin rozpoczęcia lekcji w szkole. Wiele też kosztowała ta godzina rodziców i uczniów, ile atramentu wylano na zwalczenie tej godziny—nie mówmy o tem.

Rozpatrzmy raczej faktyczny stan rzeczy.

Nie zapominajmy przedewszystkiem, że żyjemy w czasie nienormalnym, gdyż mamy zegar posunięty naprzód o godzinę i dotąd nie cofnięty!

Już jeden ten fakt mówi sam za siebie: 8-ma godzina jest zatem 7-mą rano. W mieście tak rozległem jak Warszawa, przy takiem przepełnieniu tramwajów, jak obecnie w godzinach rannych—trzeba liczyć przeciętnie godzinę czasu na dostanie się do szkoły. Zatem wstać muszą—oprócz ucznia—rodzice o godzinie 6-tej (na prawdę zaś o 5-ej) rano, ażeby dziecku przygotować śniadanie i t. p. Dobrze, gdy kto ma gaz lub maszynkę naftową w domu—a jeśli trzeba rozpalić ogień pod blachą—to trzeba na to jeszcze więcej czasu—zatem wstać już przed 5-tą rano.

Sklepy spożywcze otwierane są dopiero o 8 rano. Zatem np. na poniedziałek należy kupić chleb lub inną strawę aż w sobotę. Wbrew wszelkim teoretycznym argumentom, dziecko które poszło do szkoły na god. 8 rano po powrocie do domu czuje się ospałem i ociężałem i do lekcji musi być napędzane — zwłaszcza dziecko młodsze.

W zimie—jak pokazała praktyka roku ubiegłego, lekcje rozpoczynały się o godz. 9 rano—pomimo formalnego rozpoczęcia o godz. 8-ej: w klasach było zupełnie ciemno i uczniom proponowano przynoszenie ze sobą świec,. które uczniowie łamali sobie wzajemnie na głowach jeszcze przed wybiciem godziny 8 ej. Parodja lekcji odbywała się od 8 do 9 rano. (Mowa o szkole, w której często się psuło światło elektryczne).

Wszystko to są argumenty, przemawiające przeciw rozpoczynaniu lekcji o godz. 8 rano. A może są względy, przemawiające mocniej za g. 8 rano? Może dla nauczycieli jest to godzina dogodna? Dla wielu, zwłaszcza starszych i mieszkających daleko—napewno nie, A może dla „wizytatorów“ ministerjalnych? Żaden z nich jeszcze nie był o g' 8 w szkole.

Zatem qui bono 8-ma g.?

Kwestja ta powinna być zdecydowana rychło.

*Kabe.*

# Z Górnego Śląska.

### Co uczyniono na 1-em posiedzeniu Rady ligi narodów?

GENEWA. (wł.) Na pierwszem posiedzeniu Rady związku narodów, w obecności wszystkich członków Rady przewodniczący amba. japoński wicehr. Ishii odczytał referat, którego z uwagą wysłuchano, a który trwa trzy kwadranse. Omówił w nim referent trudności i przeszkody rozstrzygnięcia sprawy górnośląskiej, warunki, w jakich odbył się plebiscyt, poczem rozpoczęły się obrady nad poszczególnymi punktami.

Baron Ishii wezwał Radę, aby dla nadania uchwałom objektywnego znaczenia powzięto je, o ile możności jednogłośnie, nie chodzi bowiem, zdaniem jego, o pośrednictwo Ligi Narodów, lecz o ostateczne faktyczne rozstrzygnięcie sprawy, powierzonej Radzie związku narodów przez Radę Najwyższą. Ambasador Ishii zaznaczył, że zbędną jest rzeczą przesłuchiwanie przedstawicieli Polski i Niemiec.

Po wysłuchaniu referatu i uwag wybrano jednogłośnie na prezydenta konferencji z-ku narodów ambasadora Chin — Wellingtona Koo.

Następne posiedzenie odłożono do środy, aby dać możność członkom Rady zapoznania się z przedstawionym im materjałem.

Srodowe posiedzenie poświęcone było dalszej dyskusji.

### Perfidja bakaty.

SOSNOWIEC. Niemcy wydają — jak donoszą z Bytomia — na G. Śląsku polakożerczy „Głos Górnośląski". Pismo to stale przedstawia Polskę jako kraj niezdolny do życia i twierdzi, że przyłączenie Górnego Śląska do Polski byłoby dla niego zgubą. „Głos Górnośląski" spełnia więc rolę, jak swego czasu „Dzwon" i „Wola Ludu"

### Pos. Zamojski w Genewie

PARYZ. (wł.) Pos. Zamojski wyjechał w dn. 24 b. m. na czas krótki do Genewy w celu odbycia konferencji z delegacjami pokojowemi przy Lidze Narodów.

### Przedstawiciele Belgji w Radzie Ligi Narodów.

BRUKSELA. (Pat — Havas). Przedstawicielami Belgji na posiedzeniu Rady Ligi Narodów będą: Paweł Hymans, Poullet i La Fantaire,

### Zbiorowe wystąpienie koalicji

PARYZ (wł) Ambasadorowie państw koalicyjnych wystąpili zbiorowo wobec niemieckiego ministra spraw zagranicznych von Rosena, domagając się stanowczo, aby zbrojne organizacje niemieckie nie przekroczyły pod żadnym pozorem granicy górnośląskiej.

### Socjaliści francuscy po stronie Brianda

PARYZ (wł) Jak donoszą socjalistyczne pisma „Humanite" i „Journal de Peuple", koła socjalistyczne są zadowolone ze stanowiska Brianda i popierają plan jego przyłączenia obwodu przemysłowego do Polski. Mają oni dnia 7 września wnieść interpelację przeciwko przyjaznym planom dla Niemiec Lloyda George'a.

### Polacy szanują rozejm na G. Śląsku

BERLIN „Dziennik Berliński" podaje z Katowic telegram treści następującej:

Miały się odbyć na całym Górnym Śląsku uroczystości polskie na pamiątkę powstania górnośląskiego w sierpniu 1919 roku. Obywatele polscy wierni jednak zawartej ugodzie z Niemcami, dotrzymali umowy i obchody te odwcłali.

# Akcja Petruszewicza w Ameryce.

NEW-YORK. (wł.) Amerykańskie dzienniki umieściły odezwę zatytułowaną: „Do świetnych Zarządów organizacji ukraińskich i całego społeczeństwa ruskiego w Ameryce", podpisaną przez dra Petruszewicza i dra K. Lewickiego Odezwa domaga się stanowczo od państw ententy, ażeby usunięto obecny zarząd w Galicji wschodniej i załatwiono sprawę jej przynależności państwowej, W odezwie mówi się, że po rozstrzygnięciu sprawy G. Śląska i środkowej Litwy, na porządek dzienny narad Najwyższej Rady przyjdzie sprawa Galicji wschodniej. Dla przychylnego załatwienia tej kwestji potrzebna jest opinja prezydenta i rządu Stanów Zjednoczonych Ameryki północnej i dlatego żąda odezwa podjęcia odpowiedniej akcji przez ukraińskie organizacje w Ameryce.

# TELEGRAMY.

### Partja Brusiłowa.

WARSZAWA. (Ruspr.) „Ukrainpress" komunikuje, że w ostatnich czasach utworzyła się w Rosji i na Ukrainie nowa organizacja polityczna pod nazwą „partji Brusiłowa". Trudno jest określić jaki związek ma powyższa partja z osobą Brusiłowa, wiadomo tylko, że zawiązała się ona w kołach oficerskich armji czerwonej wśród b. oficerów armji rosyjskiej. Jeszcze w máju bolszewicy dowiedzieli się o istnieniu organizacji, ale traktowali ją dość obojętnie, ograniczając się zaledwie do aresztowania kilku oficerów za wprowadzanie polityki do armji". Odtąd partja Brusiłowa wzmocniła się znacznie i, podobno, bolszewicy toczą z nią pertraktacje.

### Rozporządzenie p. Rataja.

LWOW, (Pat.) Zarządzenie ministra Rataja, według którego ukraińcy i żydzi mogą być przyjmowani na uniwersytet, bez ograniczeń procentowych, wywołało niezadowolenie w kołach uczącej się młodzieży.

### Kwestja Galicji Wschodniej i Jugosławja.

WIEDEN, (Russpress.) Dziennik urzędowy Petruszewicza „Ukraińskij Prapor" wydrukował artykuł, w którym dowodzi, że utworzenie z Galicji wschodniej niepodległego państwa Ukraińskiego nie szkodzi interesom Rosji i dlatego Jugosławja, nie wyrzekając się swych sympatji dla Rosji, mogłaby i powinna poprzeć dążenia haliczan do niepodległości.

### Nowe wydatki skarbu państwa.

WARSZAWA (w). Mnożnik drożyźniany, wprowadzony od 1 września dla pracowników, spowoduje powiększenie wydatków państwa o 4 i pół miljardy mk.

### Francuzi o strejku w Polsce.

PARYZ. Zamieszczając wiadomość o kolejowym strejku w Polsce, niektóre dzienniki podkreślają, że najwięksi wrogowie Polski nie mogliby wyrządzić jej tak strasznej krzywdy, jak ci, co ogłosili obecnie strejk. Każdy dzień strejku niezmiernie utrudnia międzynarodową sytuację Polski i poniża szanse jej wygrania sprawy górnośląskiej.

### Narady z komisarzem Gdańska w Warszawie.

WARSZAWA. Bawiący obecnie w Warszawie gen Hacking odbył trzykrotną konferencję z szefem sztabu general. gen. Sikorskim, (Generał Hacking występuje po cywilnemu, chcąc przez to zaznaczyć swoje międzynarodowe stanowisko)

### Agresywne plany Litwy kowieńskiej

GDANSK PAT. Z Kłajpedy donoszą ze źródeł rzekomo pewnych, że Litwa zamierza siłą obsadzić Kłajpedę. Dzienniki podają jako termin tego kroku dzień 2 września.

### Areszfowanie ukraińców w Kijowie.

TARNOPOL. (Russpr.) Po wykryciu przez czerezwyczajkę kijowską organizacji ukraińskiej, utworzonej w celu dokonania przewrotu zbrojnego na Ukrainie i zrzucenia władzy sowieckiej, bolszewicy aresztują masowo Ukraińców. Wystarcza że ktoś mówi na ulicy po ukraińsku, aby został aresztowany. Mnóstwo osób zostało rozstrzelanych,

### Indje w ogniu powstania.

LONDYN (EE). Ruch powstańczy w Indjach rozszerza się, ma być obecnie objęte nim już 30 proc kraju. Powstanie ma charakter niepodległościowy, pozostaje ono i rozszerza się pod hasłem stworzenia zupełnie niezawisłego państwa. Anglja wysłała do Indji znaczne posiłki lądowe i morskie.

### Wrzenie w Niemczech

BERLIN (Rspr). W wygłoszonej we Frankfurcie mowie, zaznaczył kanclerz państwa Wirth, że republika niemiecka znajduje się w niebezpieczeństwie.

Gabinet, pod przewodnictwem Eberta, postanowił zamknąć na dwa tygodnie te wszystkie dzienniki, które nawołują do zniesienia siłą ustroju republikańsko-demokratycznego.

### Spotkanie króla rumuńskiego z Wilhelmem.

BUKARESZT (Russpress). Jak donosi „Adevarul", król Ferdynand pogodził się ze swym kuzynem Wilhelmem II i prawdopodobnie spotkają się w krótkim czasie, gdyż nie widzieli się od roku 1914,

### Egzekucje w Gruzji.

KONSTANTYNOPOL (Rusi) Z Batumu donoszą: W ostatnich czasach w Gruzji zwiększył się znacznie terror i egzekucje są na porządku dziennym. W ubiegłym tygodniu bolszewicy rozstrzelali w Tyflisie 25 wybitniejszych mieńszewików. Terror zwiększył się specjalnie z chwilą przybycia do Tyflisu komisarza dla spraw zagranicznych Stalina. Z Batum donoszą też, że Gruziński komitet rewolucyjny nałożył na burżuazję gruzińską kontrybucję w sumie 50 miljardów rubli, przeznaczonych jakoby, dla walki z głodem. Z powyższej sumy 25 miljardów ma dostarczyć Tyflis, 10 miljardów — Batum, resztę prowincje.

### Anglja nie przyjmuje Szalapina.

BERLIN. (Russpr.) Szalapin, który wyjechał zagranicę w celu propagandy niesienia pomocy głodnym w Rosji, zamierzał udać się do Londynu; rząd angielski odmówił mu wydania wizy.

### Dwór za pud mąki.

WARSZAWA (Polpr). Korespodent. berlińskiego „Rula" do

---

ZYGMUNT RYCHTER.

## Futuryzm a najnowsze prądy w literaturze polskiej.

Futuryzm dla umotywowania swojego istnienia podaje konkretne twierdzenie, że sztuka — oparta na dotychczasowej estetyce — od klasycyzmu aż do obecnych prądów, ma zamknięte drzwi rozwoju, wyczerpała wszelkie środki twórczości i musi się odświeżyć drogą postępu w krynicy prawdy i natury.

Pod względem treści futuryści są przeciwnikami wszelkiego idealizmu i abstrakcji; są wyznawcami czystego sensualizmu realistycznego, wrażenie bezpośrednie i powstałe na drodze doświadczenia zmysłowego jest dla nich jedynym źródłem i treścią sztuki.

Idąc dalej; są kapłanami, wszystkich form energji życiowej, piewcami czynu i radości.

Pod względem formy i techniki zrywają z wszelką dotychczasową tradycją i przyjętemi zasadami, kierując się systemem niespodzianek, bezwzględną swobodą i wolnością w budowie i koncepcji wierszowej.

Niema dla nich prawideł, Swiadomie zaniedbują i łamią składnię, nie uznając żadnych więzów, żadnych ograniczeń, buntując się przeciwko zwierzchnictwu rozumu jak i jego dyscyplinie.

Przedstawicielem tego kierunku jest Guillaume Apollinaire, a obok niego Reverdy, Max Jacob, Fr. Daréme, Salmon i inni.

Musimy nadmienić, że Guillaume Apollinaire, który umarł w roku 1919 tym, był polakiem — nazwiska Wilhelm de Kostrowicki. Futuryzm i kubizm francuski, z chwilą jego zgonu, stracily w nim swego największego poetę i teoretyka.

Dla dokończenia całokształtu kierunków ostatniej doby, przebiegających po terenie literatury wszechświatowej, musimy powiedzieć parę słów o dadaizmie; który jest całkowitą negacją dotychczasowych kierunków w sztuce i literaturze, absolutnym nihilizmem i swoim programem zamkniętym w „Manifeście Dady," prowadzi zaciekłą walkę nietylko przeciwko wszelkiemu dogmatyzmowi i wszelkim poglądom systematycznym tak pod względem treści jak i formy, ale również przeciw wszelkiej twórczości i działalności duchowej.

To już jest absurd. bo zaprzeczenie wszelkiej harmonji i ładu, pojęte w jaknajdalej idącej krańcowości.

Powyżej skreślone kierunki siłą swojego rozpędu jako propagatorowie nowych idei i pionierzy świeżych odmiennych dróg rozbiegają się we wszystkie strony nietylko silnym echem i wtórnym oddźwiękiem, ale i indywidualnym programem, nadającym piętno twórczości literatur państw Europejskich.

Pełne rozmachu i temperamentu Włochy prowadzi pod sztandarem futuryzmu F. T. Marinelli, posługując się jak najdalej idącą reklamą i agitacją — z przystosowaniem swoich haseł do wszystkich aktualnych kwestji programów życia zarówno artystycznego jak społecznego i politycznego.

Niemcy ze swoją najmłodszą generacją grupują się około pism „Aktion" — Sturm" — Weisse Blätter", wcielając w swój program zasadę czystego człowieczeństwa. — Zmaterjalizowana Ameryka zrewoltowana jest odwagą gromkich twórczych słów Walta Whitmana, który staje się największym poetą i prorokiem obecnej doby.

Wszystkie te odłamy, odcienie najnowszych kierunków z zasadniczym pniem futuryzmu w literaturze, a kubizmu, formizmu w malarstwie pukają coraz silniej do bram Wolnej Polski i w końcu uzyskują tu swój oddźwięk twórczy.

c. d. n.

nosi z Rygi, że w Saratowskiej gubernji głodni chłopi oddają cały dwór za pud mąki. Za konia lub krowę żądają dwa pudy

## Sowiety będą zmuszone poddać się kontroli.

BERLIN, (Russpr.) Jak donoszą z Genewy międzynarodowy Czerwony Krzyż zakomunikował sowietóm, że zgodzi się na udzielanie pomocy głodnym w Rosji wyłącznie tylko na tych samych warunkach, jakie zawarła z przedstawicielami rządu sowietów organizacja Hoovera.

## Zbrojne rekwizycje w Rosji.

BERLIN (Russpress). Dzienniki sowieckie piszą, że ponieważ chłopi gubernji Briańskiej odmówili składania podatku w naturze; władze wyznaczyły dzień 15 sierpnia jako ostatni termin przyjmowania podatków, poczem chłopi wspomnianej gubernji zmuszeni będą siłą zbrojną do składania wyznaczonych na nich produktów.

## Śmiertelność wśród niemowląt w Rosji sowieckiej.

BIAŁOGROD (Russpr.) Jak pisze „Nowoje Wremia" śmiertelność wśród niemowląt w Rosji wzrasta stale, najbardziej w gubernjach północnych. W ciągu ubiegłego miesiąca w gubernji Kostromskiej z pośród 700 nowonarodzonych dzieci umarło 625, w gub. Jarosławskiej z 895 zmarło 807, we Wiedzimierskiej z 643 — zmarło 598. Powyższe dane zaczerpnięte są tylko z przytułków położniczych i domów wychowawczych'

## Ograniczenie wjazdu do Konstantynopola.

KONSTANTYNOPOL (Rus.) Naczelni komisarze Anglji, Francji i Włoch ogłosili rozkaz nie wpuszczania do Konstantynopola pasażerów, którzy nie mogą się wylegitymować, że posiadają odpowiednie środki dla utrzymania się w mieście. Środki te zostały zastosowane głównie w celu zabezpieczenia się od napływu uchodźców z Rosji.

## Kronika telegraficzna.

— W związku z naprężoną sytuacją wewnętrzną ministerstwo spraw wewnętrznych zarządziło dyżury nocne; na razie na dwa tygodnie.

— Ministerstwo kolei żelaznych komunikuje: W obrębie Dyrekcji kolejowej poznańskiej i dyrekcji kolejowej gdańskiej strejk pracowników kolejowych został zlikwidowany, Wszyscy pracownicy tych dyrekcji powrócili już do pracy. W obrębie dyrekcji warszawskiej czyniono w kilku punktach próby streku lokalnego, zostały jednak przez władze przerwane i zapanował ruch normalny.

— Rząd polski wystosował do rządu sowieckiego notę z protestem przeciw przewlekaniu ze strony sowietów wykonania traktatu ryskiego przez niedotrzymanie terminów. Nota domaga się przedłużenia terminów prekluzywnych, zaprzepaszczonych z winy rządu sowieckiego.

— Generalny komisarz Rzeczypospolitej w Gdańsku przesłał senatowi gdańskiemu oświadczenie, że rząd polski przyjmie decyzję wysokiego komisarza Rady Ligi Narodów, Hakinga, w sprawie kolei gdańskiej w całej jej rozciągłości.

— Hymans dn. 27 sierpnia zwołał w Genewie posiedzenie delegatów Polski i Litwy.

— „Naród" donosi, że organy policji państwowej aresztowały w Tarnopolu szajkę szpiegowską, działającą na terenie Rzeczypospolitej. Zadaniem szajki było wykradanie planów i tajnych rozkazów wojskowych. Szajka składała się z 5 osób, w tej liczbie 4 żydów i 1 chrześcjanki. W związku z ujawnieniem szajki policja prowadzi energiczne dalsze poszukiwanie.

— Związek lekarzy w Gliwicach postanowił nie udzielać pomocy lekarskiej francuskim obywatelom, To już chyba doskonały okaz wyższości niemieckiej kultury nad polską.

— Russpress donosi: W Budapeszcie władze aresztowały professora seminarjum żydowskiego w Wiedniu dr. Krausa, który przyjechał z wizytą do swego zięcia i przywiózł ze sobą list pewnego emigranta węgierskiego do niejakiego Banoci. Adresat jednak został kilka dni przed tem aresztowany za działalność komunistyczną.

— 1.156.134 szczurów zabito w roku 1920 w składach portu londyńskiego.

## Wyjaśnienie.

Tereny fabryczne Sosnowieckich Fabryk Rur i Żelaza, położone w dwóch kilometrach od stacji Zawiercie, przed wojną należały do gminy Kromołów. Za czasów okupacji gmina Kromołów znalazła się po stronie austryjackiej, wobec czego władze niemieckie pośpieszyły przyłączyć posiadłości wspomnianej fabryki do miasta Zawiercia, aby módz tym sposobem ciągnąć większe korzyści no i rabować co się tylko dało

Wszystkie zapasy surowych i gotowych materjałów, jak również wiele maszyn zostało wywiezionych do Niemiec, a częściowo sprzedanych na pokrycie podatków, któremi fabryka została nadmiernie obciążona. Po zniesieniu okupacji, zdawałoby się, powinny były upaść zarządzenia niemieckie, wprowadzone w celu osobistych korzyści. Tymczasem Magistrat m Zawiercia, zachęcony przykładem okupantów, najwidoczniej chce w dalszym ciągu czerpać zyski z fabryki. Gmina Kromołów nałożyła na fabrykę jednorazową daninę dla potrzeb wojska którą to daninę zarząd fabryki wpłacił do kasy gminnej w dniu 28 września 1920 r za Nr. 508 Magistrat miasta Zawiercia nieomieszkał nałożyć na fabrykę tą samą daninę. Zamiast wyjaśnienia sprawy u odnośnych władz o przynależności posiadłości fabrycznych, Magistrat m. Zawiercia starał się bezwzględnie ściągnąć podatek, stosując wypróbowane sposoby okupantów, jako to nakładanie sekwestru na kasę oraz naznaczanie licytacji na wyroby fabryki.

Jakkolwiek na skutek naszej reklamacji u władz wyższych Wydział Ziemski Departamentu Samorządowego MSW dał telegraficzną dyspozycję Magistratowi miasta Zawiercia o zdjęcie nałożonego na nas sekwestru, to niemniej jednak Magistrat nie przestaje w dalszym ciągu ogłaszać o rzekomej licytacji w najwidoczniejszem celu szykany.

Z całego przebiegu sprawy daje się zauważyć, iż Magistrat miasta Zawiercie silnie się zżył z tradycjami niemieckiemi i chwyta się sposobów, które samorządowej instytucji zaszczytu nie przynoszą.

## Przegląd prasy

### Wstydliwość Enzetelów, czyli „bezpartyjna" „Iskra".

Na skutek wzmianki w „Iskrze" z dnia 26 sierpnia rb., dotyczącej uchwały Zarządu N. Z. L. z dnia 24 sierpnia r. b w myśl której Zarząd polecił członkom stronnictwa tego prenumerować i czytać „Iskrę", która odtąd umieszczać będzie bezpłatne komunikaty o działalności Nar. Zjedn. Ludowego — zamieściliśmy w kronice w Nr. 191 „Kurjera Zagł." z dnia 27 sierpnia rb. wiadomość, będącą powtórzeniem tego, co przeczytaliśmy w „Iskrze".

W notatce tej nie chodziło nam o... zdemaskowanie „bezpartyjności" „Iskry", była to bowiem zwykła informacyjna notatka z... życia naszych stronnictw politycznych w Zagłębiu.

Nie spodziewaliśmy się, że „bezpłatna informacja" z życia NZL nie spodoba się prof Br Knothemu, który niepotrzebnie tłumaczy się w oświadczeniu, zaprzeczającem temu, co stwierdziła „Iskra" (zapewne w porozumieniu z omawianą partją).

A już zupełnie niezrozumiałą staje się dla nas notatka w numerze 154-ym „Iskry" p. t. „Nasza partyjność!", w której autor dowcipnie pisze, że „Szerlok" z „Kurjera" (takiego w redakcji nie mamy!) — wie więcej, niż prof Br. Knothe i red. Monsiorski.

Dalej m. in. czytamy:

„Okropnie jesteśmy zbudowani zainteresowaniem się „Kur. Zagłębia", losami „Iskry" i, aby położyć kres domysłom detektywa, nie będziemy może'dalecy od prawdy, jeśli stwierdzimy, że zjednoczenie narodowe, chcąc utrzymywać kontakt ze swymi kołami i oddziałami w Zagłębiu, musi to czynić przy pośrednictwie prasy. A że w Sosnowcu są tylko dwa doskonałe pisma („Kurjer" i „Iskra"), więc w myśl przysłowia z dwojga złego wybrano „Iskrę".

W końcu jednak „Iskra" przyznaje się, że z N. Z. L. jest od dłuższego czasu w kontakcie i że o tem wie całe Zagłębie(?!), oprócz „detektywów z Kurjera", którzy o tem nie wiedzą (wiemy, wiemy...) więcej, niż prof. Knothe i redaktor Monsiorski..

Zaznaczyć musimy, że wiemy o tem i to daleko więcej, niż się obaj panowie spodziewają.

„Ponieważ pamięć prof. Knothemu nie dopisuje, możemy ewentualnie (jeżeli zajdzie potrzeba) przypomnieć szczegóły pewnej rozmowy w czasie, kiedy „z dwojga złego" N. L. Z. wybrało.. „Kurjer Zagłębia". Ponieważ zaś „Kurjer" nie zgodził się na propozycje N. Z. L. postanowiło zerwać stosunki z „Kurjerem" (vide odnośne oświadczenie w „Iskrze" i „Kurjerze Zagłębia" gdzie mówi się, że d-r. Falkowski nie ma wpływu na redagowanie Kurjera") i wybrało „z dwojga złego" — „Iskrę", w której obecnie profesor Bronisław Knothe (k.) — jest współpracownikiem redakcji, oświetlając poruszane sprawy, naturalnie, z punktu widzenia... bezpartyjnego Sapienti sat. „Nie wywołuj wilka z lasu...".

# KRONIKA.

## Z dnia na dzień.

Chcecie, by świat się rządził sprawiedliwie,
By prawdzie oddać cześć i ludy z pęt wyzwolić?!
Nie trzeba się ni chwili tu mozolić,
By odrzec na te wam rzetelnie i uczciwie:
— O sancta simplicitas, o wiaro w złudne sny,
Nie czas dziś marzyć tak, świat był, jest, będzie zły...
Wszak traktat to — czczy „świstek jest papieru",
Zwycięża silnych pięść, przed którą gnie się prawo,
Interes w życiu grunt, — nad zimną moc giweru
Nie znajdziesz większych sił, co ludy kryją sławą...
Tak było za Adama, jest, będzie po nas też —
Więc życie bez osłonek realnie, trzeźwo bierz..

Es,

### Manifest człowieka.

Przeciwko chmurom i jesiennym słotom,
przeciw szarudze rozsnutej bez końca
za mną promienną jak wiosna tęsknotą,
idę w blask słońca.

Przeciwko wichrom, co się burzą srożą,
w krwawego trudu piorunowem godle
pod świtającą tęcz złocistych zorzą
gwiazdom się modlę.

— — — — — — — — —

Skróś mnogie krzywdy, zwątpienia i bóle,
skróś łzę zawodu, co goryczą piecze
do mojej piersi gorejącej tulę
serce człowiecze.

Skróś pokłos marzeń, złeptanych w rozkwicie,
w dostałych smutków strojąc się pogodę,
czczę ciszę śmierci i miłuję życie
wieczne a młode.

— — — — — — — — —

I choć ma miłość łzami się obleka,
choć moja wiara nie znajduje uczni,
głoszę słoneczny Manifest Człowieka
pod hejnał jutrzni.

RAJMUND BERGEL.

— **Strejk kolejarzy** w dyrekcji warsz. został zlikwidowany. Na przestrzeni Sosnowiec — Warszawa i w innych węzłach kolejowych ruch pociągów normalny. Jedynie w dyr. rad. kolejarze, którzy dopiero teraz przypomnieli sobie, że i oni też coś mają do powiedzenia — ruch jest częściowo ograniczony. Lada chwila jednak i tu zaprowadzony zostanie ruch normalny. Ochrona wojskowo-policyjna z objektów rządowych i publicznych w obrębie terenu kolejowego została zdjęta. Rząd przyznał kolejarzom ryczałtem biorąc — przeciętnie 40 proc. podwyżki płac, tak że w drugiej klasie mnożnik wypadł 900. Pobierający 10000 mk. pensji miesięcznej pracownicy otrzymywać będą obecnie 14000 mk. Prócz tego rząd przyznał kolejarzom i deputaty żywnościowe.

— **Co daje rząd kolejarzom?** Prezes dyrekcji kolejowej, Jakubowski rozesłał do inspektorów węzłów kolejowych depeszę, treści następującej: Otrzymałem depeszę od ministra kolei treści następującej: Rada ministrów na posiedzeniu w dniu 28 sierpnia roku bieżącego uchwaliła, co następuje: 1) podnieść mnożnik drożyzniany od 1 września rb. dla I klasy na 1000 punktów, dla II klasy na 900; dla III — 800 dla IV — na 700, 2) wypłacić jaknajspieszniej w pierwszym dniu września 1921 roku, nadzwyczajny jednorazowy zasiłek w wysokości przyznanej kolejarzom na sierpień roku bież. 3) Przeprowadzić w ciągu miesiąca września z ważnością od 1 sierpnia zniesienie 5 klasy drożyznianej i rewizji zaszeregowania w miejscowościach zaliczonych do 3 i 4 klasy drożyźnianej ze szczególnem uwzględnieniem stacji kolejowych.

— **Ile przyniosły podatki** W miesiącu kwietniu br. w b. Kongresówce i Małopolsce podatki bezpośrednie przyniosły 255'2 miljona mk., pośrednie 857'3 miljona mk, monopole 753'2 miljona mk, cła 227 6 miljona mk. opłaty należytości 278'4 mk. odsetki za zwłokę, egzekucje i grzywny 24.3 miljona mk.

— **Ferje szkolne do 15 września.** Kuratorjum we Lwowie ogłasza, że nauka w szkołach średnich i ludowych w całej Małopolsce rozpocznie się dopiero 15 bm.

— **Pocieszający objaw** „Ziemia Lubelska" pisze: Stwierdziliśmy, iż artykuły nabiałowe jak: jaja, mleko, śmietana, masło potaniały. W naszej obecności jaja sprzedawano po 10 mk. sztuka, jakiej to ceny nie pamiętamy już od dawna. Restauracje, kawiarnie, mleczarnie, cukiernie — z racji podrożenia tych artykułów niedawno skwapliwie podniosły ceny na owe wybory. Czy też nie należałoby obecnie przystąpić do zniżki cen w tych zakładach, do cen z przed miesiąca, jeżeli już nie dawniejszych jeszcze? Jedna z modnych mleczarni ma dziś cennik nieproporcjonalnie podniesiony w stosunku do cen tegoż zakładu z przed miesiąca W zakładzie tym porcja zsiadłego mleka kosztowała 28 mk. dziś 40, 3 naleśniki 70 mk. dziś 100. A czy za ugotowane jajko nie zawiele 20 mk. gdy na targu kosztuje ono 10 mk.?" A co się o naszych stosunkach drożyźnie da powiedzieć?

— **Echo, Stow. Spożywcze** przy ul Rudnej w Sosnowcu, które swego czasu połączyło się z innemi stow. spoż. w tzw. „Powszechną Spółdzielnię Spożywców", dziś znowu się odłączyło i prowadzone będzie samodzielnie. Nie wiemy co skłoniło członków „Echa" do tej „separacji", w myśl bowiem dewizy: „W jedności siła" powstała Powszechna Spółka Spoż. założycielami której były właśnie takie stowarzyszenia jak „Echo". Skład nowego Zarządu stanowią pp. Kulawik, Wangiel Blacha, Kwapiński i Michna.

— **Telegramy prasowe** Dyrekcja poczt i telegrafów okręgu krakowskiego zawiadamia, że na czas trwania posiedzeń Rady i konferencji Ligi Narodów dopuszcza się, począwszy od 28 sierpnia br. w obrocie wzajemnym i transytowym ze ze Szwajcarją telegramy prasowe wedle zniżonej taryfy o 50 procent o każdej porze dnia i nocy.

— „Teatr czarodziejski Bosko" daje jeszcze trzy przedstawienia z zupełnie nowym programem, na który składa się wiele ciekawych numerów, kto więc chce się ubawić, niech spieszy do „Zagłoby" póki czas, gdyż mimo żądania publiczności teatr zostaje u nas — nieodwołalnie tylko 3 dni.

— Co sąsiad—to inne ceny. Sklep spoż. p. Pięty w Kazimierzu (ale nie nad Wisłą, tylko między Granicą a Strzemieszycami) sprzedaje zapałki po 9 mkp. paczka. W sąsiednich sklepach, w tymże Kazimierzu, pp. Seweryn i Sawicz jak nam komunikuje, żądają za taką samiutką paczkę zapałek (nawet tej samej firmy) tylko 6 mkp. Gdzie zatem kupować i który ze sklepów popierać należy niech sobie sami mieszkańcy Kazimierza dopowiedzą.

— Ostrzeliwanie naszych posterunków granicznych. Co raz częściej ponawiają się wypadki ostrzeliwania posterunków granicznych po stronie polskiej przez rozmaitych osobników, błąkających się wzdłuż granicy po stronie śląskiej. W ubiegłym tygodniu, nie licząc czterech ostatnich wypadków, zanotowano fakt ostrzeliwania żołnierza granicznego 4 kmp, baonu nr. 15 Siemieńczuka, który znajdował się na posterunku na odcinku granicznym Radocha — Modrzejów. Sądzimy że odnośne czynniki zainterwenjują w tej sprawie u władz obecnych na G. Śląsku, by wypadki te się nie powtarzały, wobec instrukcji, które naszym żołnierzom nie pozwalają na strzelanie w kierunku, poza granicę polską. W ten sposób żołnierz nasz naraża się na śmierć, nie mogąc na to reagować.

## Nasz sport Zagłębia.

### Z zawodów piłki nożnej.

W niedzielę, dnia 28 bm. na boisku T-wa Sport. „Victorja" przy ul. Długiej odbyły się zawody w piłkę nożną pomiędzy drużynami: „K. S. Sosnowiec II" i „K. S. Virginia I" z Psar i drużynami „K. S. Victorja I" i „K. S. Sosnowiec I". Rezultat gry pierwszych dwu drużyn (2 : 1) wypadł na korzyść „Sosnowca", drugie zaś drużyny zyskały po jednej bramce (1 : 1) „Sosnowiec" z „jedenastki", „Victorja" ze strzału. Gra tych dwu ostatnich drużyn była niezmiernie ciekawa. Przeciwnicy, o równych niemal siłach, zawzięcie starali się wyzyskać każdy rzut piłki, umiejętnie ją sobie podając i przesuwając w kierunku bramki. Tu jednak napotykali na przeszkody w osobach „beków", a dalej znowu na zwinnych bramkarzy, którzy w najwięcej krytycznych momentach, z zimną krwią i wyrobioną sprytnością odbijali „gole", za co zbierali sute oklaski. W pewnych coprawda momentach, gracze nie trzymali się zasad gry, dzięki jednak szybkiej orjentacji wytrawnego sędziego, usterki te były szybko usuwane. Sumienny sędzia nie pobłażał graczom i za niesforne zachowanie się na boisku, wykluczał gracza z gry np. p. Malejkę, z K. S. „Sosnowiec". Zawody takie, jakie widzieliśmy w niedzielę, winny być częściej przez wspomniane T-wa stosowane, a napewno drużyny dojdą do zupełnej doskonałości.

(K.)

## Śmierć „mateczki" Kozłowskiej.

Jak donosiliśmy już, w Płocku zmarła założycielka sekty marjawickiej, osławiona „mateczka" Feliksa Kozłowska.

Zmarła urodziła się w Węgrowskiem. Początek życia miała spędzić wraz z matką w domu dymisjonowanego generał majora rosyjskiego Luzego, w folwarku poduchownym Wyczółki, parafji liwskiej, gdzie matka jej pełniła służbę.

Później do roku 9-go życia miała pozostawać u babki swej na wsi. W 10-m roku życia oddana została do gimnazjum, gdzie z braku zdrowia ukończyła jedynie 3 klasy.

Potem zamieszkała z matką u komendanta cytadeli warszawskiej, gen. Ulrycha. Wtedy też zapewne poznała się z ojcem Honoratem, kapucynem, za którego radą, wstąpiła do jednego z założonych przez niego tajnych zgromadzeń zakonnych.

W 1887 r. zjawia się w Płocku, gdzie miała założyć zakon Klarysek i przybrawszy imię Franciszki, była przełożoną tego domu, który wykonywał prace z zakresu tkactwa i hafciarstwa.

W grudniu 1906 r. Stolica Apostolska wyłączyła marjawitów z kościoła katolickiego.

Jak wiadomo, była to sekta, popierana przez rząd rosyjski, który usiłował za wszelką cenę osłabić powagę i wpływy katolicyzmu.

Na założenie jej niewątpliwie wpłynęło stałe obcowanie „mateczki" z dygnitarzami carskimi.

Sekta początkowo znalazła licznych zwolenników, lecz dziś upada, a jej dawni członkowie wracają na łono Kościoła katolickiego.

























Wydawcy: Spółka Wydaw. „Kurj. Zag." Tłocznia „Spółki Wydaw. Kurj. Zagł." Redaktor: Józef Stacherski.